

Θέση σε ισχύ του Κοινού Συνεκτικού Σχέδιο Δράσης

Στις 16/1/2016 τέθηκε σε ισχύ η συμφωνία για το Κοινό Συνεκτικού Σχέδιο Δράσης (ΚΟΣΔ- Joint Comprehensive Plan of Action – JCPOA) μεταξύ της Ομάδας Ε3/ΕΕ+3 (Γαλλία, Γερμανία, ΗΒ, Ρωσία, Κίνα, ΗΠΑ) και Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν με την οποία διασφαλίζεται ο αποκλειστικά ειρηνικός χαρακτήρας του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν και αίρεται μέρος των οικονομικών κυρώσεων σε βάρος της χώρας αυτής.

Τι απελευθερώνεται:

- οι συναλλαγές και δραστηριότητες στον χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό τομέα και στον τομέα των ασφαλίσεων
- δραστηριότητες εμπορικές και επενδυτικές σχετικές με τον τομέα της ενέργειας
- δραστηριότητες στον τομέα των ναυτιλιακών μεταφορών και ναυπηγοεπισκευαστικών υπηρεσιών
- δραστηριότητες σχετικές με τον χρυσό, τα πολύτιμα μέταλλα και το συνάλλαγμα
- εμπορικές δραστηριότητες σε διάφορους τομείς μετάλλων και λογισμικού

Επίσης, αποχαρακτηρίστηκαν φυσικά και νομικά πρόσωπα και οργανισμοί.

Παραμένουν σε ισχύ κυρώσεις οι οποίες σχετίζονται με το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν, το πυραυλικό πρόγραμμα, την υποστήριξη της τρομοκρατίας και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η ως άνω άρση των κυρώσεων έχει ήδη δώσει και αναμένεται να δώσει ακόμα εντονότερα στο μέλλον σημαντική ώθηση στην ιρανική οικονομία, μέσω της αποδέσμευσης ιρανικών οικονομικών πόρων που είχαν δεσμευθεί, της απελευθέρωσης του συστήματος SWIFT, της αύξησης των πετρελαϊκών εσόδων, της αύξησης των εμπορικών ροών από και προς τις χώρες της Ε.Ε και σε άλλους πλην πετρελαιοειδών τομείς. Επίσης, αναμένεται αύξηση της εισροής ξένων επενδυτικών κεφαλαίων, ιδιαίτερα σε βασικούς τομείς της ιρανικής οικονομίας.

Ζητήματα μετά τη Συμφωνία

Α) Η εξωεδαφικότητα των πρωτογενών αμερικανικών κυρώσεων

Υφίσταται αβεβαιότητα ευρωπαϊκών οικονομικών φορέων, ιδίως τραπεζικού τομέα, ως προς εύρος επιπτώσεων εξωεδαφικότητας πρωτογενών κυρώσεων ΗΠΑ για το Ιράν.

Οι εν λόγω πρωτογενείς (primary) αμερικανικές κυρώσεις δεσμεύουν αμερικανικά φυσικά και νομικά πρόσωπα και συνιστούν το λεγόμενο εμπορικό “embargo” των ΗΠΑ κατά του Ιράν. Ως γνωστόν από τις 16.1.2016 έχει αρθεί το καθεστώς των λεγόμενων δευτερευόντων (secondary) αμερικανικών κυρώσεων κατά μη αμερικανικών φυσικών και νομικών προσώπων που συνεργάζονται με ιρανικά φυσικά και νομικά πρόσωπα στους εξής τομείς: χρηματοπιστωτικός-τραπεζικός τομέας, ενέργεια, ασφάλιση, ναυτιλιακός τομέας, εμπορεία χρυσού και λοιπών πολύτιμων μετάλλων, λογισμικό για βιομηχανική χρήση, μέταλλα, αυτοκινητοβιομηχανία. Ανωτέρω πρωτογενείς κυρώσεις επηρεάζουν και ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, οποίες λειτουργούν επί αμερικανικού εδάφους, συνεργασίες όπου μετέχει και αμερικανική πλευρά, καθώς και χρηματικές συναλλαγές σε οποίες χρησιμοποιείται αμερικανικό δολάριο, επισύροντας επιβολή προστίμων, διαμορφώνοντας συνθήκες ασάφειας και αβεβαιότητας και ανάγκες καθημερινών διαβουλεύσεων για παροχή διευκρινίσεων. Η Ε.Ε εν προκειμένω είναι σε επαφή με ΗΠΑ για διευκρίνιση ασαφειών, καθώς και με ευρωπαϊκές επιχειρήσεις για διευκόλυνση δραστηριότητάς τους.

Β)Συναλλαγές με ιρανικό τραπεζικό σύστημα

Σύμφωνα με την JCPoA τα περιοριστικά μέτρα στον χρηματοοικονομικό τομέα αίρονται, δηλαδή, απελευθερώνονται οι πληρωμές από και προς το Ιράν, ιρανικές τράπεζες μπορούν να εγκατασταθούν στα κ-μ και το αντίστροφο, απελευθερώνεται η συμμετοχή ιρανικών οντοτήτων στο κεφάλαιο ενωσιακών τραπεζών και η παροχή χρηματ/κών υπηρεσιών συνδεδόμενων με το εμπόριο, όπως πιστώσεις εξαγωγών, εγγυήσεις και ασφάλιση.

Εντούτοις, παρατηρείται εισέτι μεγάλη επιφυλακτικότητα εκ μέρους ευρωπαϊκών τραπεζικών ιδρυμάτων για διεξαγωγή συναλλαγών με Ιράν και οι μεγαλύτερες τράπεζες δεν έχουν δραστηριοποιηθεί στην ιρανική αγορά.

Η επιφυλακτικότητα των μεγάλων τραπεζών να εμπλακούν, αποδίδεται αφενός στις επιπτώσεις των εν ισχύι πρωτογενών αμερικανικών κυρώσεων εκτός επικράτειας ΗΠΑ (extraterritorial effects) και αφετέρου στη μη επίτευξη ακόμα συμμόρφωσης της Τεχεράνης στις συστάσεις της Financial Action Task Force (FATF), ιδιαίτερα όσον αφορά το ξέπλυμα χρήματος.

Έως σήμερα, οι ελληνικές τράπεζες δεν μπορούν να προβούν για λογαριασμό πελατών τους σε απευθείας πληρωμές προς το Ιράν. Επομένως, παραμένουν σε ισχύ οι συναλλαγές μέσω τρίτων χωρών με συνέπεια ασφαλώς και αυξημένο κόστος.

Γ) Η κατάσταση στον ναυτιλιακό τομέα

Η μη άρση των πρωτογενών αμερικανικών κυρώσεων για το Ιράν έχει σοβαρές επιπτώσεις και στον τομέα της ναυτιλίας και επηρεάζει άμεσα το σύνολο του ελληνόκτητου στόλου και την πρωτοκαθεδρία του στην μεταφορά φορτίων.

Η ισχύουσα αμερικανική νομοθεσία εξακολουθεί να απαγορεύει σε αμερικανικά νομικά πρόσωπα, όπως αντασφαλιστές (reinsurers) να παρέχουν μέσω της συμμετοχής τους σε Αλληλασφαλιστικούς Οργανισμούς (International Group of P& I Clubs :IG) αντασφάλιση σε πλοία που εξυπηρετούν το εμπόριο με το Ιράν.

Το πρόβλημα έγκειται στο ότι σε ανωτέρω IG συμμετέχει και το American Insurers Club (AIC) και στο ότι για οποιαδήποτε υπό έγκριση αντασφάλιση εφαρμόζεται σύστημα υποχρεωτικού επιμερισμού των σχετικών εγγυητικών δαπανών (sharing) μεταξύ όλων των συμμετεχόντων , άρα και του AIC, το οποίο όμως δεσμεύεται από την ανωτέρω μη άρση των πρωτογενών αμερικανικών κυρώσεων για το Ιράν, με αποτέλεσμα η αντασφάλιση να καθίσταται ασύμφορη για λοιπούς αντασφαλιστές που τελικώς δεν καλύπτουν το ελλείπον μερίδιο AIC.

Τα ανωτέρω έχουν σαν αποτέλεσμα πλοία υπό ευρωπαϊκή και ελληνική σημαία να μην μπορούν να μετάσχουν απρόσκοπτα σε μεταφορές φορτίων προς ή και από το Ιράν, λόγω έλλειψης της απαιτούμενης ασφαλιστικής κάλυψης (αντασφάλισης) με κίνδυνο διαμόρφωσης συνθηκών ανατροπής του θεμιτού ανταγωνισμού.

Ο ευρωπαϊκός εφοπλισμός διαχρονικά αλλά και στην παρούσα συγκυρία εξακολουθεί να πιέζει για πλήρη ευθυγράμμιση των πολιτικών της Ε.Ε και των Η.Π.Α σε συνάρτηση με το εφαρμοζόμενο πλαίσιο κυρώσεων εις βάρος του Ιράν , ιδίως για λόγους νομικής βεβαιότητας και ασφάλειας των εμπορικών συναλλαγών και στον τομέα της ναυτιλίας με δεδομένη την αυξανόμενη βαρύτητα του Ιράν στην παγκόσμια αγορά παραγωγής πετρελαίου . Σημαντικές διεργασίες και ζυμώσεις για την αντιμετώπιση του σοβαρού αυτού θέματος λαμβάνουν χώρα και στις αρμόδιες κοινοτικές υπηρεσίες.

Επιχειρηματικές Προκλήσεις και Προοπτικές

Μετά την άρση των κυρώσεων, σημειώνεται έντονο επιχειρηματικό ενδιαφέρον εκ μέρους των περισσότερων χωρών για την αγορά του Ιράν, δεδομένου ότι προσφέρει σημαντική δυναμική και επιχειρηματικές ευκαιρίες, οι οποίες το προηγούμενο διάστημα δεν είχαν αξιοποιηθεί.

Το Ιράν παρουσιάζει μεγάλη δυναμική σε ό,τι αφορά την οικονομική ανάπτυξη, το εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό και τους φυσικούς πόρους.

Σημειώνονται ενδεικτικά τα εξής:

- Αποτελεί την 17^η μεγαλύτερη χώρα στον κόσμο, με πληθυσμό 77,8 εκ., εκ των οποίων άνω του ήμισυ είναι ηλικίας μικρότερης των 35 χρόνων και τα $\frac{3}{4}$ είναι αστικός πληθυσμός.
- Παρά το καθεστώς κυρώσεων που είχε επιβληθεί το 2015 το ΑΕΠ ανήλθε σε 416,5 δισ. δολ. και αναπτύσσεται με θετικούς ρυθμούς, οι οποίοι αναμένεται να επιταχυνθούν στο μέλλον.
- Είναι χώρα πλούσια σε φυσικούς πόρους. Διαθέτει τα δεύτερα μεγαλύτερα αποθέματα φυσικού αερίου και είναι η 4^η παραγωγός χώρα πετρελαίου παγκοσμίως,
- Διαθέτει ισχυρές βιομηχανίες, μεταξύ των οποίων κατασκευής αυτοκινήτων και φαρμακοβιομηχανίες.
- Το επίπεδο εκπαίδευσης είναι ιδιαίτερα υψηλό, έχοντας σχεδόν εξαλείψει τον αναλφαβητισμό στις νεώτερες γενιές. Περισσότεροι από τους μισούς απόφοιτους λυκείου εγγράφονται στην ανώτατη εκπαίδευση.
- Παρά τη διεθνή απομόνωση, ιδιαίτερα οι νεώτερες γενιές έχουν διεθνή προσανατολισμό. Διαθέτουν υψηλά ποσοστά γλωσσομάθειας και χρήσης Η/Υ, διαδικτύου. Δεσμούς με τη διεθνή επιχειρηματική κοινότητα προσφέρει η ιρανική διασπορά.

Διμερές εμπόριο

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Μεταβολή 2014-15
Εξαγωγές	24	15	14	17	23,5	31,6	34,5%
Εισαγωγές	1.864	1.541	38	5	12,5	745,7	-
Όγκος Εμπορίου	1.887	1.556	52	22	36	777,3	-
Ισοζύγιο	-1.840	1.526	-24	12	11	-714,1	-

(σε εκατ. ευρώ) Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Κυριότερα εξαγόμενα προς το Ιράν προϊόντα το 2016: μηχανές και μέρη αυτών (8,8 εκ.€, κυρίως γεωργικά και ψεκαστικά μηχανήματα), παρασκευάσματα λαχανικών-καρπών-φρούτων (4,8 εκ.€), φαρμακευτικά (3,8 εκ.€), οργανικά χημικά (1,8 εκ.€), τεχνουργήματα από πέτρες-

τσιμέντο (1,7 εκ.€), λιπάσματα (1,2 εκ.€), τεχνουργήματα από αργίλιο (1 εκ.€), είδη υγιεινής (1 εκ.€).

Οι εισαγωγές από το Ιράν το 2016 εκτοξεύθηκαν, λόγω της επανέναρξης εισαγωγών αργού. Εκτός των εισαγωγών αργού, οι υπόλοιπες εισαγωγές από το Ιράν κινήθηκαν σε χαμηλά επίπεδα και αφορούν κυρίως εισαγωγές ξηρών καρπών-φιστικιών (16,8 εκ.€) και πλαστικών υλών σε αρχική μορφή (9,7 εκ.€).

Προοπτικές - Προϊόντα –Τεχνολογίες που παρουσιάζουν δυναμική

α) Βιομηχανία τροφίμων (ελιές, ελαιόλαδο, προϊόντα ζαχαροπλαστικής, έτοιμα γεύματα, χυμοί – κονσέρβες φρούτων).

Γενικότερα, καθώς παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια συνθήκες αυξανόμενου προστατευτισμού στην πολιτική των εμπλεκομένων εγχώριων Υπουργείων, προκειμένου να προστατευθεί η εγχώρια παραγωγή και η επίτευξη αυτάρκειας, στη παρούσα συγκυρία διαμορφώνονται συνθήκες ζήτησης περισσότερο για εισαγωγές εξοπλισμών και τεχνολογιών επεξεργασίας και συσκευασίας τροφίμων και λιγότερο για τα ίδια τα τελικά προϊόντα .

β) Καλλυντικά

γ) Φαρμακευτικά προϊόντα

δ) Αγροτικός εξοπλισμός και τεχνογνωσία (αρδευτικά συστήματα, εγκατάσταση και λειτουργία θερμοκηπίων, εξοπλισμός πτηνοτροφείων, νέοι σπόροι, καλλιέργειες, λιπάσματα, αγροτικά μηχανήματα κλπ.)

ε) Εξοπλισμός οικοδομών - κατασκευών

ζ) Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας με έμφαση στην ηλιακή και τη χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων για την εξοικονόμηση ενέργειας σε διάφορους νευραλγικούς τομείς της εγχώριας οικονομίας, δεδομένης και της υψηλής ηλιοφάνειας της χώρας, αλλά και στην εισαγωγή ολοκληρωμένων συστημάτων ηλιακών θερμοσυλλεκτών σε δημόσια και ιδιωτικά κτήρια της ιρανικής πρωτεύουσας

Υπηρεσίες

– **Τουρισμός:** Συνεργασία ενδιαφερομένων επιλεγμένων τουριστικών γραφείων των δύο χωρών για διεύρυνση των ιρανικών τουριστικών ροών στην χώρα μας.

– **Τηλεπικοινωνίες:** “Mobile services & applications” (εφαρμογή ολοκληρωμάτων προγραμμάτων, διαγωνισμών, κουίζ, ειδήσεων,

προσαρμοσμένα στην ιρανική κουλτούρα και κοινωνική πραγματικότητα)

– **Κατασκευαστικές υπηρεσίες:** Ανάληψη υπεργολαβιών σε μεγάλα εγχώρια έργα υποδομής από ελληνικούς κατασκευαστικούς ομίλους (οδικές αρτηρίες, γέφυρες, εκσυγχρονισμός λιμένων κλπ.).

– **Συμβουλευτικές-μελετητικές υπηρεσίες:** Π.χ., αντισεισμικές μελέτες.

Προσέλκυση Επενδύσεων

Real Estate

Παρουσίαση στη χώρα μας α) ελκυστικών και διαθέσιμων επενδυτικών σχεδίων εκποίησης εκτάσεων γης, β) οικιών σε αστικά μητροπολιτικά κέντρα και γ) παραθεριστικών κατοικιών σε ελληνικά νησιά. Πολύ σημαντική η νομοθετική διασύνδεση της ενδεχόμενης επένδυσης με την διαδικασία χορήγησης αδείας παραμονής, παράμετρος υψηλής προτεραιότητας για τα εγχώρια κεφάλαια με φυγόκεντρες τάσεις.

Τουριστικά αναπτυξιακά σχέδια

Αγορά ή εκσυγχρονισμός υφισταμένων ή υπό ανέγερση νέων ξενοδοχειακών μονάδων, για ένταξη στις ευεργετικές διατάξεις της τρέχουσας ελληνικής επενδυτικής νομοθεσίας.

Εξαγορά προβληματικών παραγωγικών μονάδων

Πλήρης εξαγορά ή στρατηγική συμμετοχή σε ευρύ πεδίο απαξιωμένων, χρεοκοπημένων ή προβληματικών βιομηχανικών παραγωγικών μονάδων, π.χ. στους τομείς της χαλυβουργίας, της βιομηχανίας ελαστικών, πλαστικών, οικοδομικών υλικών, μεταλλευτικών εγκαταστάσεων κλπ.

Αγορά περιεχομένου αποθηκευτικών χώρων

Υφίσταται εκδηλωμένο ενδιαφέρον για αγορά περιεχομένου αποθηκευτικών χώρων σε ευρύ φάσμα εμπορευμάτων ευρείας καταναλωτικής ζήτησης, (στοκαρισμένος ρουχισμός, είδη δώρων κλπ.), που αγοράζονται συνήθως εκτός εποχής σε ανταγωνιστικές τιμές.